

Arroganse? Et svar til Thorvald Steen

Wenche ten Velden Hegelstad
Helse Stavanger HF

Per Johan Isdahl
psykolog

I januarnummeret av Tidsskriftet er det et intervju med Thorvald Steen. Intervjuet inneholder omtale av den kommende jubileumsboken om Gaustad asyl og jubileumsfeiringen senere i år. Under avsnittet «Etterlyser faglig ydmykhet» står dette: «Psykiatrien har vært et lite fagmiljø, som ikke i tilstrekkelig grad har stilt krav til dokumentasjon og etterprøving. Større faglig ydmykhet er en forutsetning for videre tillit fra samfunnet. Siden 1980-tallet har jeg etterlyst en oppsummering av lobotomibehandlingen i Norge. Joar Tranøy ble arrogant avvist av sykehusledelsen da han kom med sin analyse, men metoden fikk nådeløs kritikk i en NOU fra 1992».

Det antas at Steen her mener den ledelsen som var på Gaustad mens Tranøy var psykologstudent der. Det var også i den perioden han publiserte sine første studier. Ledelsen på dette tidspunktet var konstituert direktør Anne Lise Bergenheim og sjeflege Svein Haugsgjerd. Sjefpsykolog var undertegnede som var rådgiver til sykehusledelsen. Dette var i årene 1990 til 1992.

Tranøys initiativ via forskningsrapporter og innspill i media, og en negativ til dels usikker reaksjon i det psykiatriske miljøet, førte til at sykehusets ledelse fikk i stand et møte med helsedirektør Torbjørn Mork. Han sørget for at den nevnte offentlige utredningen ble laget etter forslag om en statlig granskning fra Gaustad-ledelsens side. Jeg vil understreke at den daværende ledelsen ikke tok skritt som hindret den frie forskning og den avslørende debatt om lobotomi. Steen kunne ikke vite om ledelsens initiativ fordi det ikke har vært allment kjent. Det ble blant annet avholdt et større seminar hvor forskere og pensjonerte leger som hadde benyttet metoden deltok. Flere av pensjonistene stilte som forutsetning for å komme til debatt at Tranøy ikke deltok. Spenningen rundt om i debattens hete var stor, må vite.

Undertegnede ga i 1993 ut boken Grepet om hjernen. Fra lobotomiens historie. Restopplaget er gitt museet på Gaustad og kan kjøpes der.